

Aage Fogh: Når jeg har bedt om ordet, er det ingenlunde, fordi jeg er uenig i de synspunkter, som min partifælle, det ærede medlem hr. Kirkegaard, fremsatte, men fordi jeg i kraft af nogle erfaringer, jeg har indhøstet i de seneste dage, er kommet til den opfattelse, at ombudsmandens virksomhed vistnok burde omfatte andre områder end dem, der i dag er underlagt ombudsmanden.

Jeg tænker her på en voldgiftskendelse, der er afsagt for få uger siden i en sag, som har meget stor betydning for de dårligst stillede landmænd her i landet, nemlig de lejehusmænd, der i henhold til lov nr. 240 af 7. juni 1952 nu skal have deres brug til selvstændigt eje. Denne lovgivning blev forberedt af en kommission, som havde mange og store vanskeligheder ved at nå til enighed. Et af de spørgsmål, det navnlig var vanskeligt at komme overens om, var spørgsmålet om jagtretten. En betingelse for, at godsejerne overhovedet ville diskutere overgangen til fri ejendom, var, at de skulle have lov til at tinglyse jagtfredning på de udstykkede ejendomme; det var vi fra den anden side meget stærkt imod, og først efter at vi i kommissionen fik bestemt tilsagn om, at husmændene skulle have fuld erstatning, gik vi med til at indstille til lovgivningsmagten at gennemføre en lovbestemmelse herom. Det står udtrykkeligt i kommissionsbetænkningen, at erhververne af de jagtfredede arealer i videst muligt omfang skal beskyttes mod dermed eventuelt forbundne ulemper og økonomisk tab. Altså, det skulle overhovedet ikke være til at tage fejl af, at der har været fuld enighed om dette, og formanden for Majoratsforeningen, godsejer Juel, har givet sin underskrift på denne enighed.

Hvad er det nu, disse husmænd kan komme ud for af ulemper og af tab? Det er selvfølgelig først og fremmest det, at de skal fraskrive sig retten til overhovedet at jage på deres egen ejendom. Det er dernæst det, at hvis vildtet gør skade på deres marker, kan de kun få dækning, hvis der i henhold til loven om vej- og markfred tilkaldes en kommission, hvorved de i hvert enkelt tilfælde forud skal erlægge 35 kr. for overhovedet at få kommissionen tilkaldt. Imidlertid er ingen praktisk landmand i tvivl om, at en ejendom, som er belagt med en

sådan klausul, er meget væsentligt nedsat i værdi. Jeg har fra højeste sagkyndig side indhentet en erklæring, der siger, at 10 pct.s nedgang i prisen er det mindste, man kan tænke sig; og fra anden side har jeg indhentet en erklæring, der går ud på, at en ejendom med en sådan klausul ville man overhovedet ikke købe; der var ikke tale om, at man ville overtage en ejendom, på hvilken der hvilede en sådan klausul.

Jeg har nu bragt i erfaring, at denne lovbestemmelse praktiseres på en sådan måde, at husmændene kun får ganske ringe erstatning, og hvis de prøver at bringe spørgsmålet for voldgift i henhold til loven, kan de komme ud for de mærkværdigste ting. Jeg skal tillade mig at referere et eksempel fra de seneste dage på den behandling, husmændene kan være udsat for.

I efteråret 1956 var statens jordlovsudvalg nede på det pågældende gods og godkendte, at der måtte tinglyses jagtfredning, men man traf ingen aftale om, hvilken erstatning husmændene skulle have. Da husmændene derefter henvendte sig til godsejeren i den tro, at de kunne overtage deres ejendomme, fik de den besked, at det kunne de ikke nu, for der var ingen aftale truffet, der var bare givet dem tilladelse; nu skulle man prøve at forhandle sig til rette, og det kunne ikke blive foreløbig. Den 28. marts 1957 modtog husmændene besked om, at hvis de ville skrive under med det samme på en erklæring, kunne de blive ejere pr. 1. april.

Dette minder i høj grad om en fremgangsmåde, der blev underkendt af højesteret for to år siden, da en godsejer i Midsjælland solgte sine lejhuse til en datter og en fætter på de betingelser, at de skulle overtage dem pr. 1. april, men betale dem kontant 1. februar; men da lejehusmændene havde forkøbsret, gik godsejeren til dem og sagde: på de og de betingelser har jeg solgt; er I købere? Det var klart, at det ikke kunne holde, men sagen måtte for højesteret, før det blev underkendt.

Det foreliggende tilfælde ligner denne sag meget. Den 28. marts fik lejehusmændene meddelelse om, at de kunne blive ejere pr. 1. april, hvis de skrev under med det samme. Disse lejehusmænd søgte imidlertid oplysninger hos andre, som de mente havde mere kendskab til loven, og disse andre sagde: I skal ikke skrive under, for den